

Масол Людмила Михайлівна, Калініченко Олена Василівна

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«Мистецтво. 7 клас» (інтегрований курс)
для закладів загальної середньої освіти**

за Модельною навчальною програмою «Мистецтво» 7–9 класи Л. М. Масол,
рекомендованою Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2023 № 1090)

Тема року: «Мистецтво: діалог традицій і новаторства»

35 годин на рік (1 година та тиждень)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Вступна частина

Навчальна програма «Мистецтво» для 7 класу розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти, яким визначено **мету** мистецької освітньої галузі – цілісний розвиток особистості учня у процесі опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Програма реалізує визначені в Державному стандарті ціннісні орієнтири та *ключові компетентності*, а саме: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки й технологій; інноваційність; екологічна й інформаційно-комунікаційна компетентності; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; підприємливість і фінансова грамотність, а також пріоритетна для мистецької галузі культурна компетентність.

Мета інтегрованого навчання мистецтва досягається шляхом реалізації таких **завдань**:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів та естетичних потреб, емоційного інтелекту;
- формування системи художніх знань, яка відображає видову і жанрову специфіку та взаємодію мистецтв; опанування мистецької грамоти, насамперед музичної і візуальної;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; здатності брати участь у дискусіях на теми мистецтва, висловлювати й аргументувати власні думки, судження, пріоритети й емоційно-ціннісне ставлення;
- здобуття мистецького досвіду в різних видах практичної діяльності; в індивідуальних, групових і колективних мистецьких проєктах; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до роботи в команді на засадах толерантності й партнерства;

- розвиток художніх здібностей, уяви та інтуїції, критичного і креативного мислення, інноваційності;

- формування потреби в естетизації середовища, готовності до участі в соціокультурному житті, до збереження і примноження культурно-мистецьких цінностей.

Принципи, на яких ґрунтується програма та визначаються її виховні та дидактичні пріоритети:

- дитиноцентризму та індивідуалізації, врахування вікових особливостей і природних здібностей учнів;

- глокальної освіти – поєднання глобального (загальнолюдського, європейського), національного (державного) та локального (етнокраєзнавчого) аспектів змісту освіти для формування толерантності, національної гордості, дієвого патріотизму;

- систематичності, неперервності, наступності між початковою і базовою освітою, адаптаційним і основним циклами навчання;

- дидактичної інтеграції та компаративності на основі взаємодії мистецтв та міжгалузевих зв'язків;

- варіативності змісту, засобів, методів і технологій навчання мистецтва;

- діалогічної взаємодії, партнерства, емоційно-енергетичної насиченості навчання;

- пріоритету художньо-творчої самореалізації учнів, пошуку особистісних сенсів;

- стимулювання мистецької самоосвіти, єдність формальної, неформальної та інформальної освіти;

- профорієнтаційної спрямованості в царині мистецтва та креативних індустрій.

Програма побудована на підґрунті *компетентнісного, інтегративного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та культурологічного підходів*, які зумовлюють дидактично доцільне визначення змісту навчання мистецтва і широку палітру методичного інструментарію вчителя.

Структура програми та загальна характеристика її складників

Програма містить результативні, змістові та процесуальні складники, які структуровано за відповідними рубриками: «Очікувані результати навчання», «Пропонований зміст інтегрованого курсу», «Види навчальної діяльності».

У рубриці **«Очікувані результати навчання»** конкретизовано вимоги до оцінювання учнів 7 класу з урахуванням груп результатів, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти.

Рубрика **«Пропонований зміст інтегрованого курсу»** побудована з урахуванням структури підручника «Мистецтво» для 7 класу ЗЗСО авторів Л. Масол і О. Калініченко (ВД

«Освіта», 2024), рекомендованого МОН України, та електронного додатку до нього (Артнавігатор) .

У рубриці «**Види навчальної діяльності**» подано орієнтовний перелік видів діяльності здобувачів освіти, структурований за трьома основними складниками (відповідно до основних блоків оцінювання результатів):

- пізнавальний (*пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо*);
- діяльно-творчий (*створюємо, експериментуємо, діємо*);
- емоційно-ціннісний (*виражаємо естетичне ставлення*).

Запропонований зміст рубрик може доповнюватися й коригуватися вчителем, вільним у доборі художньо дидактичного матеріалу і педагогічних технологій, тематики мистецьких проєктів (індивідуальних, групових, колективних), диференційованих завдань різного рівня складності з урахуванням художніх інтересів і можливостей учнів за умов мінімального обсягу навчального часу.

Теми й орієнтовний обсяг розділів навчальної програми для 7 класу

Семестр	Кількість годин	Тема розділу (чверті)	Кількість годин
I	16 год, з них 1 год — резерв вчителя	1. Мистецтво в просторі культури	8
		2. Мистецтво і медіа	7
II	19 год, з них 1 год — резерв вчителя	3. Дизайн і музика сьогодення	10
		4. Мистецтво у міжгалузевих зв'язках	8

Особливості організації освітнього процесу

Обсяг навчального часу у програмі відповідає «*мінімальній*» кількості навчальних годин (1 год. на тиждень), визначених Типовою освітньою програмою (затвердженою наказом МОН від 19.02.2021 р. № 235). За рішенням Педагогічної ради закладу освіти можна збільшувати цю кількість годин до *рекомендованої (2 год)* або *максимальної (3 год)*. Якщо інтегрований курс викладають два фахівці, вони працюють узгоджено і розподіляють визначений у програмі зміст на два домінуючі компоненти «**Музичне мистецтво**» та «**Образотворче мистецтво**», не вилучаючи синтетичних мистецтв і тем із медіа. Автори навчальної програми і підручника не вважають методично доцільним ділити урок на дві частини по 0,5 год, а **рекомендують** викладати кожним фахівцем повноцінний урок по 1 год, чергуючи тижні з колегою / колежанкою.

Резерв навчального часу (2 год на рік, по 1 год на семестр) вчитель може використовувати для семестрового оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, краєзнавчий компонент змісту або для подолання освітніх втрат.

2. Основна частина

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Пропоновані види навчальної діяльності
I семестр (16 год, з них 1— резервний час)		
Розділ 1. Мистецтво в просторі культури (8 год)		
<p>Пізнає мову різних видів мистецтва [МІО 1.1] Орієнтується в особливостях українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю [9 МІО 1.1.2-1] На прикладах встановлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями [9 МІО 1.1.2-4] Виявляє обізнаність у мистецтві етносів України й різних народів світу [9 МІО 1.1.2-2] Інтерпретує твори мистецтва різних видів і жанрів [9 МІО 1.2.1-2] Наводить приклади синтезу мистецтв [9 МІО 1.2.2-2] Демонструє музичні та інші виконавські уміння для реалізації творчого задуму [9 МІО 2.1.1-1] Вибирає цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами [9 МІО 2.1.1-5] Використовує етномотиви у власній творчості [9 МІО 2.1.2] Вибудовує партнерські взаємини під час мистецької творчості [9 МІО 3.3.1-4] Уміє виразити власні емоції та почуття у процесі художньо-творчої діяльності [9 МІО 3.4.2] Самостійно впорядковує дібрані матеріали [9 МІО 4.1.1-3]</p>	<p>1. Музичні символи України. Нове життя народних мелодій в класичному і сучасному мистецтві</p> <p>2. Візуальні символи України. Народна творчість, що вражає світ</p> <p>3. Аранжування — друге життя музичного твору. Етнічні мотиви в музиці</p> <p>4. Витвори народних майстрів: вишивка, витинанка, килимарство, різьблення</p> <p>5.Музика в сузір'ї різних мистецтв</p> <p>6. Архітектура та її види; архітектурні ансамблі</p> <p>7. Сакральна музика: «Ave, Maria»</p> <p>8. Синтез мистецтв у храмі; культова архітектура</p>	<p style="text-align: center;">Пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо</p> <p>ОЗНАЙОМЛЕННЯ з музичними і візуальними символами України, елементами української культури, внесеними ЮНЕСКО до всесвітньої культурної спадщини людства. Дослідження візуальних символів свого краю з Національного переліку культурної спадщини України; . Сприймання та аналіз-інтерпретація творів народної і професійної музики в різних аранжуваннях; зразків різних видів архітектури і декоративно-прикладного мистецтва. для художньо-образної інтерпретації. Створюємо, експериментуємо, діємо Спів народних і сучасних пісень із пластичним інтонуванням, з рухами. Імпровізація супроводу до пісні. Створення композицій за мотивами декоративно-прикладного мистецтва України та творів архітектури. Організація художньо-творчих майстерень за інтересами, професійна орієнтація. Участь у колективних, групових та індивідуальних мистецьких проєктах з виявом умінь працювати в команді, ініціативності. Застосовування цифрових технологій у презентаціях, творчих завданнях, а також для самовираження й естетизації середовища. Виражаємо емоційне ставлення Участь у дискусіях з тем мистецтва, висловлювання власних емоційних вражень, ціннісних ставлень, критичних суджень щодо художніх творів. Презентація власних робіт, організація самооцінювання і взаємооцінювання</p>

Розділ 2. Мистецтво і медіа (7 год)

<p>Пояснює особливості художньої мови творів різних видів мистецтва [9 МИО 1.1.1]</p> <p>Реалізує художні ідеї/задуми в різних видах і жанрах мистецтва [9 МИО 2.1.1]</p> <p>Бере участь у проєктній діяльності [9 МИО 2.3.2-2]</p> <p>Оцінює свої сильні і слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів [9 МИО 3.1.1-2]</p> <p>Використовує різні художні способи, засоби для передачі настрою та емоцій у власній творчості [9 МИО 3.4.2-3]</p> <p>Створює, обробляє і поширює мистецькі медіатексти; самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації [9 МИО 4.1.1]</p> <p>Пояснює знаки охорони авторського права, у чому полягає порушення авторських прав [9 МИО 4.3.1-1]</p>	<p>1. Медіа, масмедіа, мультимедіа. Радіо</p>	<p><i>Пізнаємо, і інтерпретуємо досліджуємо</i></p> <p>Сприймання, порівняння, критичний аналіз і оцінка документальних, художніх та анімаційних фільмів, радіоповідомлень, телепередач, рекламних медіатекстів, творів фотомистецтва.</p> <p>Пошук і використання художніх матеріалів різної природи (тексти, ілюстрації, фото-, аудіо-, відео- тощо) з усвідомленням авторського права.</p> <p>Професійна орієнтація на сферу творчих професій у галузі медіа.</p> <p><i>Створюємо, експериментуємо, діємо</i></p> <p>Створення динамічних і статичних медіаповідомлень у різних форматах (фото, кліп); складання радіо- і телепрограм для певної аудиторії.</p> <p>Створення простих мультимедійних продуктів (соціальної та комерційної реклами, персонажів відеогри і мультфільму, відеороликів) у колективних, групових та індивідуальних мистецьких проєктах.</p> <p>Використання медіа для художньо-творчого самовираження, здійснення віртуальних екскурсій музичними й художніми музеями світу.</p> <p><i>Виражаємо емоційне ставлення</i></p> <p>Висловлення вражень про медіатексти, зразки цифрового мистецтва; вираження настрою і характеру засобами різних видів мистецтва у медіа форматах, обмін думками про зв'язок мистецтва і медіа.</p> <p>Оцінювання власних досягнень у творчій діяльності із застосуванням медіа</p>
	<p>2. Фотомистецтво. Реклама</p>	
	<p>3. Кіномистецтво і кіноіндустрія. Анімація</p>	
	<p>4. Телебачення. Цифрове мистецтво</p>	
	<p>5. Інтернет</p>	
	<p>6. Відеоігри</p>	
	<p>7. Музей як віртуальне вікно у світ мистецтва</p>	
	<p>8. Авторське право</p>	
<p>Підсумкове (семестрове) оцінювання</p>		

II семестр (19 год, з них 1 год — резервний час)

Розділ 3. Дизайн і музика сьогодення (10 год)

<p>Встановлює зв'язки між народним і професійним мистецтвом [9 МИО 1.1.2]</p> <p>Спостерігає, досліджує навколишнє середовище, стежить за мистецькими подіями, явищами, фіксує ідеї для творчості</p>	<p>1. Джаз — мистецтво імпровізації. Джаз і класична музика</p>	<p><i>Пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо</i></p> <p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, порівняння творів джаз, рок-, попмузики; видів дизайну із дотриманням відповідної термінології та норм грамотного українського мовлення.</p> <p>Дослідження традиційних і сучасних форм дизайну; видів танців; творчості відомих</p>
	<p>2. Дизайн і його види. Секрети промислового дизайн</p>	

<p>[9 МИО 2.3.1]</p> <p>Естетично перетворює предметне середовище, виявляючи громадянську позицію [9 МИО 2.3.2]</p> <p>Виявляє ініціативність в обговоренні творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами [9 МИО 3.3.1-1]</p> <p>Вибирає твори мистецтва і використовує їх для покращення власного емоційного стану [9 МИО 3.4.1-4]</p> <p>Добирає та оцінює джерела інформації про мистецтво [МИО 4.2]</p>	<p>3. Рок -музика. Рок -опера</p>	<p>виконавців і гуртів у сучасній музиці; українських співаків, зокрема учасників і переможців Євробачення; міжнародних танцювальних конкурсів.</p> <p>Ознайомлення з низкою творчих професій у сфері шоу-бізнесу.</p> <p>Створюємо, експериментуємо, діємо</p> <p>Виконання пісні в різних манерах співу (реп, хіп-хоп). Складання плей-листів, написання рецензій на твори популярної музики, організація в школі пісенних заходів з елементами шоу.</p> <p>Виконання художньо-творчих робіт з різних видів дизайну; створення ескізів екстер'єрів та інтер'єрів з використанням українських мотивів та взаємним оцінюванням робіт.</p> <p>Експериментування і застосування нетрадиційних художніх технік, створення інсталяцій, перформансів, мобілів.</p> <p>Виражаємо емоційне ставлення</p> <p>Добір творів мистецтва і видів художньої діяльності для релаксації, емоційного задоволення.</p> <p>Дослідження на власному досвіді впливу мистецтва (музики, танців, кольорів) на емоції, почуття, настрої.</p> <p>Участь у дискусіях з тем мистецтва, висловлювання власних емоційних вражень, ціннісних ставлень та критичних суджень щодо художніх творів</p>
	<p>4. Графічний дизайн. Фірмовий стиль</p>	
	<p>5. Палітра попмузики. Музичні конкурси, фестивалі, флешмоби</p>	
	<p>6. Дизайн інтер'єру та екстер'єру. Ландшафтний дизайн</p>	
	<p>7. Танцювальні конкурси, фестивалі, шоу</p>	
	<p>8. Дизайн масових заходів, подій</p>	
	<p>9. Новаторські пошуки в царині музики</p>	
<p>10. Сучасні артпрактики, художні техніки, інсталяції</p>		

Розділ 4. Мистецтво в міжгалузевих зв'язках (8 год)

<p>Розрізняє спільне і відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва, зокрема художньої літератури [9 МИО 1.1.1-2]</p> <p>Наводить приклади зв'язків мистецтва з науковим знанням різних освітніх галузей [9 МИО 1.2.2-4]</p> <p>Застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, засоби дизайну, знання і уміння з інших освітніх галузей, свідомо враховує закони композиції для реалізації</p>	<p>1. Вірші, перетворені на пісенні мелодії. Літературні сюжети й образи в музиці</p>	<p>Пізнаємо, інтерпретуємо, досліджуємо</p> <p>Сприймання музичного та образотворчого мистецтва як джерела для розуміння літератури, історії, географії, біології тощо.</p> <p>Порівняння різних видів мистецтва (музика, архітектура, живопис) з іншими галузями знань (з математикою на прикладі ритму, музичної грамоти); різних музично-виконавських трактувань одного віршу.</p> <p>Інтерпретація музичних «портретів» українських міст та електронних композиціях.</p> <p>Дослідження історії відомих пісень, краєзнавчих особливостей мистецтва регіонів.</p> <p>Інтерпретація теми дитинства у мистецтві різних жанрів, епох.</p>
	<p>2. Візуальні образи в єдності з мовою і літературою. Ілюстрація і комікс</p>	
	<p>3. Музичний літопис тисячоліть. Мандрівки музичною картою світу</p>	
	<p>4. Мистецькими шляхами крізь віки. Образотворче мистецтво і</p>	

<p>творчого задуму [9 МІО 2.1.1-2]</p> <p>Аналізує власні емоції від творів різних видів мистецтва [9 МІО 3.4.1]</p> <p>Критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь [9 МІО 3.1.1]</p> <p>Самостійно шукає і добирає аудіо-, відео-, ілюстративні і текстові матеріали з різних джерел, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання [9 МІО 4.1.1-2)</p>	географія	<p>Створюємо, експериментуємо, діємо Спів сучасних пісень, складання програми концерту, відеоконцерту. Проведення пісенного міні-конкурсу. Створення коміксів, мистецької карти України, музичної карти світу. Експериментування з біонічними формами (ескізи транспорту для комп'ютерної відеогри). Взаємооцінка виконаних робіт. Виражаємо емоційне ставлення Репрезентація досвіду емоційного сприйняття творів мистецтва у дискусіях. Добір творів і видів художньої діяльності для релаксації, емоційної рівноваги, подолання тривожності. Самоаналіз і самооцінка результатів навчання мистецтва для визначення перспектив художньо-естетичного самовдосконалення і творчої самореалізації.</p>
	5. Мистецтво і математика	
	6. Мистецтво і біологія: на шляху до діалогу	
	7. Дитячі образи в музиці	
	8. Світ дитинства в образотворчому мистецтві	
Підсумкове (семестрове) оцінювання		

3. Прикінцева частина

Оцінювання. Орієнтирами для оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Мистецтво» є державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів 7-9 класів (Додаток 20 до Державного стандарту базової освіти), що включають *ключові й предметні мистецькі компетентності*, які реалізуються через *наскрізні вміння*, а також **Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти 5-9 класів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти** (Наказ МОНУ від 02.08.2024 № 1093, мистецька освітня галузь, с. 46-49).

Оцінювання досягнень учнів у галузі мистецької освіти поділяється на **формувальне** (спрямоване на відстеження динаміки індивідуального поступу учня і його освітніх потреб) та **підсумкове** (семестрове, яке показує результат навчання і розвитку за визначеними критеріями), яке здійснюється із застосуванням наступних форм:

- *усної* (індивідуального, групового фронтального опитування);
- *практичної* (виконання пісень, створення композицій, простих медіапродуктів, участь у театральній діяльності, мистецьких проєктах);
- *цифрової* (тестування в електронному форматі).

* *Примітка.* До Навчальної програми «Мистецтво» (1 год) авторами Л. Масол і О. Калініченко розроблено орієнтовне календарно-тематичне планування, розміщене в електронному Артнавігаторі